

6. MADDE:

Kadim (eski olan), kıdemi (eski hali) üzere bırakılır.

Meşru olan (şeriata muvafık olan) şey, aksine bir delil sabit olmadık-ça hali üzere bırakılır, değiştirilmez. Zira o şeyin uzun bir müddet hali üzere kalması, meşru' bir hakka dayandığının delilidir.

Kadim nedir?: Evveli bilinmeyendir. Evveli bilinir ise kadim olmaz.□

Meselâ: Bir şahsın binasının su oluşu, eskiden beri başka bir şahsın arsasına yağmur suyu akıtmaktadır, ikinci arsa sahibi bu eski olan su oluşunu değiştirme hakkına sahip değildir.

Veya bir arsaya gelen su kanalı, başkasının arsasından geçmekte olsa, bu ikinci arsa sahibi su kanalını kapatma hakkına sahip değildir, zira kanalın oradan eskiden beri geçmesi, onun şer'i bir hakka dayandığına itibar edilir. Sanki iki arsa o su kanalında ortaklıklar ve suyun taksimi aralarında yapılmış ve o hal üzere devam etmiştir.

Şeriata muhalif olan kadim, ne kadar eski olsa da o hal üzere bırakılmaz, zira zarar kadim olmaz.

Meselâ: Bir arsanın pis su akıntısı, umuma ait yola aksa, onun zararına göz yumulmaz ve pis su akıntısı men edilir.

□

□ 7. MADDE:

□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□

Zarar kadim olmaz.

Meşru' olmayan şekilde yapılan şeylerin kadim olmasına itibar edilmez, mümkün mertebe izalesine bakılır.

Mesela: Bir binanın pis su akıntıları, yola veya ırmağa aksa, umuma zarar vereceğinden men edilir. Umuma zarar ve-ren şeyin cevazına, hiç□ kimse ihtimal veremez.

Burdaki zarardan maksad, eski olmasına itibar edilmeyen fahiş zarardır. Buna göre zarar iki

kısımdır: Hususi, umumi.

Umumi zarar: Fahiş olup olmamasına bakılmayıp izale edilir. Zira umumi olması, onun zararının fahiş olması için yeter-lidir. Zikrettiğimiz pis suyun umuma verdiği zarar gibi.

Hususi zarar: Eğer fahiş olursa, umumi zarar gibi izale edilir., eski olmasına bakılmaz. Eğer fahiş değilse, eski olmasına bakılır, eski ise değiştirilmez ve hak sahibinin rızası gözetilir.

□ 8. MADDE:

□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□

Beraatı zimmet asıldır.

Kişinin zimmetinin, başkasının hakkı ile meşgul olmayıp beri olması asıldır. Zira her şahıs, yaratıldığında zimmeti beri (temiz) olarak doğmuştur, zimmetinin meşgul olması, daha son-ra hasıl olan muamelelerle meydana gelir. Bu aslın hılafını iddia eden kişinin, bu davasına dair delilini getirmesi gerekir. Zira delil (şahit), aslın ve zahirin hılafını iddia edenden istenir.

Zimmet: Lügatte ahd ve eman demektir.

Usul ilminde zimmet: Kişinin kendisi ile lehine veya aley-hine olan şeyleri bilmeye ehil olduğu bir vasıftır.

Misal: Bir şey satınalan kişi, onun menfaatine malik olduğu gibi, ücretinin elinden çıkması zararına da ehil olur.

Zimmetin beri olması asıldır denilince, insanın zatı, şu vasıf itibarıyla beridir, anlaşılır; borçlanmasıyla zimmetine borç teret-tüb etti denir.

Misal: Birisi başkasının malını telef etse, bunun miktarında ihtilaf edilse, söz telef edenin dediğidir. Mal sahibi iddia ettiği ziyadeliği isbat için delil (iki şahit) getirmekle yükümlüdür.

Diğer bir misal: Bir kişi, başkasına borç para verdiğini iddia etse, davalı da bunu inkar etse, söz yemini ile beraber davalının dediğidir. Davacının, aslın hılafını isbat etmesi gereklidir, yani davalının zimmetinin iddia ettiği borçla meşgul olduğunu (iki şahitle) isbat etmelidir. Eğer delili getirirse, aslın hılafına olarak delil mevcut olmuş olur, bu durumda onun lehine hüküm verilir.

Gasb, hırsızlık ve emanet meselelerinde de durum aynıdır.